

Zagađenje i posledice - glavne su teme poslednjih nekoliko nedelja. Ko to najviše zagađuje u Srbiji - ključno je pitanje javnosti. Odgovor nije jednostavan, jer ne postoji samo jedan uzrok. Istina je da u Srbiji veliki broj domaćinstava i javnih objekata koristi razne vrste energenata poput uglja, lož ulja, mazuta za grejanje, što je jedan od glavnih uzroka povećanja praškastih materija u vazduhu. Popularni „smederevci“ i dalje su hit prodaje među grejnim aparatima. Srbija muku muči i sa saobraćajem. Automobila je sve više, vozni park je star, a decenijama služimo kao auto otpad za izvožene automobile sa Zapada. Sve što prodaju građani Evropske unije na kraju završi na našim ulicama. Ne treba zanemariti ni uticaj industrije poslednjih godina, a posebno to što je šumski fond Srbije sve siromašniji. Istina je i da su energetska postrojenja svuda u svetu ona koja mnogo utiču na kvalitet životne sredine. Emisije iz termoelektrana svuda se beleže, samo je pitanje gde izlaze iz zakonom propisanih normi.

Što se tiče termo postrojenja „Elektroprivrede Srbije“ iza nas su decenije preživljavanja ovog sektora. EPS za sobom vuče breme teških vremena i dugog perioda bez investicija, jer je država bila u ogromnim problemima pogođena ratom, sankcijama i bombardovanjem. Tada je postojalo samo jedno pitanje - hoćemo li imati struje. Sav novac ulagan je u obnavljanje razrušenog. Istovremeno, zemlje oko nas tada su počele da uvode najnovije tehnologije i stekle veliku prednost. Kada su osigurani stabilna proizvodnja i snabdevanje, EPS je krenuo ulaganja i u ekologiju. U poslednjih 15 godina prema podacima EPS-a, ovo javno preduzeće investiralo je oko 500 miliona evra u zaštitu životne sredine, po čemu je prvo u Srbiji. Na svim termoelektranama rekonstruisani su elektrofiltera i značajno smanjene emisije praškastih materija (PM). U to je od 2004. godine do sada uloženo 97 miliona evra. Rezultat su 2,5 puta manje emisije PM u 2018. godini nego u 2011. godini. Po ovim podacima, termokapaciteti ne mogu biti glavni izvor trenutnog zagađenja PM česticama. Prema rečima profesora Mašinskog fakulteta Aleksandra Jovovića treba istaći to da je Srbija usvojila već neka važna dokumenta, sa namerom da energetska sektor bude efikasniji, kao i to da je u termoelektranama već dosta urađeno na poboljšanju ekološke situacije.

Srbija od prirodnih resursa za električnu energiju ima vodu i ugalj, pa je očigledno da elektroenergetska nezavisnost i bezbednost zavise prevashodno od proizvodnje struje u termoelektranama. Ugalj je za sada glavni resurs za proizvodnju električne energije i zahvaljujući tome građani Srbije imaju najjeftiniju struju u regionu i Evropi. Zagovornici ukidanja uglja kao sirovine morali bi da daju isplativu alternativu, što je trenutno nemoguće. Naime, približno sličnih troškova bila bi proizvodnja iz nuklearke, što je u Srbiji zakonom zabranjeno. A opet, vetroparkovi kao alternativa su veoma skupa i nesigurna opcija. Veliki

hidro kapaciteti odavno su iskorišćeni, dok je potencijal malih hidroelektrana daleko od toga da može da parira uglju. Kao opcija ostaje uvoz struje što dogovara samo trgovcima i onima koji žele da unište srpsku elektroenergetsku nezavisnost. Struja iz uvoza bila bi nekoliko puta skuplja u odnosu na cenu koju sada plaćaju domaćinstva, pogotovo u periodima kada je potražnja na globalnom nivou veća. Svakako, nikada ne bi bilo moguće uvesti čak 70 odsto energije koja se sada proizvodi iz rudarskog sektora. Pitanje je onda šta su opcije. Kao jedino rešenje nameće se unapređenje proizvodnje energije iz lignita i dovođenje na nivo da što manje utiče na životnu sredinu. Za to su potrebne ozbiljne investicije, projekti i vreme, jer nijedan takav objekat nije moguće izgraditi za godinu ili dve.

Prema aktuelnim pokazateljima, gorući problem EPS-a u termo sektoru je odsumporavanje. Skoro je saopšteno da termo-postrojenja Elektroprivrede Srbije predstavljaju polovinu najvećih zagađivača u Evropi, što može da navede na pogrešan zaključak da Srbija doprinosi zagađenju Evrope sa 50 odsto što ni izdaleka nije tačno. Emisija ugljen-dioksida u Srbiji po stanovniku daleko zaostaje za emisijom po prosečnom stanovniku rekao je stručnjak za inženjersku ekonomiju i održivi razvoj Petar Đukić.

Kako kažu u EPS, prioritet i najveći obim ulaganja, od oko 650 miliona evra, predviđen je u oblasti zaštite kvaliteta vazduha, kroz izgradnju sistema za odsumporavanje dimnih gasova i primarne i sekundarne mere za smanjene emisije azotnih oksida u termoelektranama. Time EPS ispunjava stroge ekološke standarde EU i spušta emisije ispod granica predviđenih domaćom i evropskom regulativom.

EPS je završio izgradnju postrojenja za odsumporavanje u TE „Kostolac B“ vredno 96 miliona evra i garancijska merenja su pokazala da su emisije SO₂ znatno ispod važećeg evropskog standarda od 200 mg/m³. Sistem za odsumporavanje dimnih gasova za četiri bloka TENT A se gradi i vredan je 217 miliona evra. Planirani su i projekti za preostala dva bloka u TENT A, kao i blokove u TENT B, TE „Kostolac A“ i novi blok „Kostolac B3“ čija izgradnja je u toku. Ukupna ulaganja EPS-a u sisteme za odsumporavanje dimnih gasova iznosiće oko 595 miliona evra. Prema najavama iz EPS-a, u narednim godinama ulaganja ove kompanije dovešće do smanjenje emisija sumpor-dioksida za 90 odsto, azotnih oksida 45 odsto i praškastih materija za 95 odsto.